

Załącznik
do uchwały Nr
Rady Miasta Krakowa z dnia

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY MIEJSKIEJ KRAKÓW NA LATA 2013 - 2015

Spis treści

1.	Wprowadzenie	3
2.	Podstawy prawne Programu	3
3.	Diagnoza	3
4.	Wnioski/ obszary problemowe	7
5.	Adresaci Programu	9
6.	Zasoby Gminy Miejskiej Kraków – usługi realizowane na rzecz rodzin	10
7.	Cele programu i planowane do realizacji przedsięwzięcia	18
8.	Monitoring i ewaluacja	25

---

1. Wprowadzenie

Program wspierania rodziny dla Gminy Miejskiej Kraków na lata 2013 – 2015, zwany dalej Programem, został opracowany w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. 2013 r. poz. 135z późn. zm.). Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Program wyznacza kierunki działań podejmowanych przez Gminę Miejską Kraków na rzecz:

- promowania modelu rodziny z dziećmi i kształtowania pozytywnego wizerunku rodziny,
- wzmacniania rodziny w prawidłowym wypełnianiu jej funkcji,
- zapewnienia właściwej opieki dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy osób dorosłych.

Program adresowany jest przede wszystkim do rodzin przeżywających trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz dzieci i młodzieży pozbawionych właściwej opieki, a uzupełniający charakter mają działania o charakterze promocyjnym skierowane do wszystkich rodzin zamieszkujących w Krakowie. Zadania w ramach Programu realizowane są zarówno przez organy administracji samorządowej, jak również podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tekst jednolity: Dz. U. 2010 r. Nr 234 poz. 1536 z późn. zm.).

Program wspierania rodziny zgodny jest ze Strategią Rozwoju Krakowa: cel strategiczny I *Kraków miastem przyjaznym rodzinie, atrakcyjnym miejscem zamieszkania i pobytu* Cel operacyjny I.6 Zapewnienie ochrony statusu i warunków bytowych rodziny, Cel operacyjny I.7 Tworzenie warunków udziału w rozwoju społeczności osobom i grupom zagrożonym wykluczeniem oraz ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych.

2. Podstawy prawne Programu

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. 2013 r. poz. 135z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz.U. 2013 r. poz. 182 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 grudnia 2005 roku o ustanowieniu wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz.U. 2005 r. Nr 267 poz. 2259 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.).

3. Diagnoza

Według danych GUS liczba mieszkańców Krakowa wynosi 758 334 (stan na 31.12.2012 roku). Zgodnie z prognozą demograficzną przedstawioną w „Raporcie o stanie miasta 2011” liczba mieszkańców Krakowa nieznacznie wzrośnie w najbliższych 20 latach.

Wykres 1. Prognoza demograficzna dla Krakowa 2015 – 2035

Z dostępnych danych GUS wynika, że liczbę gospodarstw domowych w Krakowie można oszacować na poziomie ponad 300 tysięcy, z czego blisko 37% stanowią rodziny z dziećmi do 24 lat, które pozostają na utrzymaniu rodziców.

Wykres 2 Struktura rodzin wg liczby dzieci do 24 lat pozostających na utrzymaniu

Wśród rodzin dominują rodziny z jednym dzieckiem, przy czym najmniej rodzin z jednym dzieckiem jest wśród małżeństw i związków partnerskich, a najwięcej wśród samotnych rodziców. Natomiast najrzadziej pojawiają się rodziny wielodzietne. W Krakowie w rodzinach wielodzietnych, czyli z 3 i większą liczbą dzieci, wychowuje się około 34 tysięcy dzieci.

Tabela 1. Rodziny z dziećmi w gospodarstwach domowych według typów rodzin oraz liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu

Typy rodzin		Rodziny z dziećmi do 24 lat pozostającymi na utrzymaniu według liczby dzieci			Przeciętna liczba dzieci do 24 lat na utrzymaniu
		1	2	3 i więcej	
Ogółem w tysiącach	109 483	56%	35%	8%	1,56
małżeństwa z dziećmi	79 660	51%	38%	11%	1,63
partnerzy z dziećmi	1 598	66%	24%	10%	1,50
samotne matki	25 356	68%	26%	6%	1,40
samotni ojcowie	2 869	76%	20%	4%	1,29

Dzieci do 18 roku życia stanowią **17%** ogólnej liczby mieszkańców Krakowa (124 818 osób).

Wykres 3 Struktura populacji dzieci i młodzieży do lat 18 wg wieku

W roku szkolnym 2012/2013:

- 26 144 dzieci uczęszczało do przedszkola (oddziału przedszkolnego),
- 54 721 dzieci było uczniami szkół podstawowych i gimnazjów,
- kształceniem ponadgimnazjalnym objętych było 48 657 osób.

Dzieci i młodzież o specjalnych potrzebach edukacyjnych - dzieci od 3 roku życia i młodzież niepełnosprawna i niedostosowana społecznie, objęta jest kształceniem specjalnym i integracyjnym. W roku szkolnym 2012/2013 do placówek specjalnych oraz oddziałów integracyjnych w placówkach samorządowych uczęszczało 3 926 dzieci i uczniów.

Jak wyżej wspomniano, zadania realizowane w Gminie Miejskiej Kraków w ramach wspierania rodzin można podzielić na dwie zasadnicze kategorie: działania na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz dzieci i młodzieży pozbawionej właściwej opieki ze

strony dorosłych oraz działania skierowane do wszystkich rodzin mieszkających w Krakowie – działania o charakterze promocyjnym. Ten ostatni rodzaj działań ma charakter uzupełniający w stosunku do zadań realizowanych w obszarze trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej przez rodziny.

Podstawą określenia zadań specyficznych na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz dzieci i młodzieży pozbawionej właściwej opieki ze strony dorosłych, skierowanych do wybranych grup, jest analiza sytuacji w odniesieniu do wybranych obszarów „społecznie wrażliwych”. Z punktu widzenia prawidłowego funkcjonowania rodzin, w szczególności w zakresie realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kluczowe jest odniesienie się przy opracowaniu diagnozy sytuacji do następujących zjawisk problemowych:

- trudności w zaspokajaniu potrzeb bytowych,
- niskie kompetencje rodzicielskie, społeczne.

1) Trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych.

Sytuację finansową gospodarstw domowych, mieszkańców Krakowa obrazują raporty z badań zleczanych od 1999 roku przez Krakowski Holding Komunalny S.A. Badania są przeprowadzane wśród mieszkańców Krakowa i dotyczą oceny jakości wykonywanych usług komunalnych oraz stopnia obciążenia budżetów domowych wydatkami na te usługi, stąd dane dotyczące budżetów gospodarstw domowych krakowian nie są pełne.

Z badań przeprowadzonych w 2012 roku wynika, że średni dochód na osobę w badanych gospodarstwach wynosił 1 398,24 zł. Swoją sytuację materialną jako raczej złą określiło 7, 5% respondentów, a blisko 10 % jako złą lub bardzo złą. Populację poddaną badaniu tworzyli stali, dorośli mieszkańcy miasta Krakowa reprezentujący każdą z 18 dzielnic samorządowych. Respondentami w badaniu były osoby decyzyjne w gospodarstwach domowych. Badaniem objęto 1 300 losowo wyłonionych gospodarstw domowych z obszaru Krakowa. Dobór przeprowadzono warstwowo dla każdej z 18 dzielnic samorządowych, proporcjonalnie do liczby mieszkańców dzielnicy (losowo warstwowa metoda doboru próby).

Poniższy wykres prezentuje średni dochód na osobę w rodzinie w badanych gospodarstwach w latach 2008 – 2012.

Wykres 4. Średni dochód na osobę w badanych gospodarstwach domowych w latach 2008 – 2012

Rodziny mające trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych mogą otrzymać wsparcie w formie:

- zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami i świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W 2012 roku liczba osób pobierających świadczenia rodzinne (liczba świadczeniobiorców) wyniosła 34 778, natomiast świadczenie z funduszu alimentacyjnego otrzymywało 4 917 osób.

- świadczeń pomocy społecznej.

Poniższa tabela prezentuje liczbę rodzin, w tym liczbę rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w latach 2008 – 2012.:

Tabela 2. Rodziny objęte pomocą MOPS w latach 2008 - 2012

Rok	Liczba rodzin objętych pomocą MOPS			
	rodziny ogółem	rodziny z dziećmi	rodziny niepełne	rodziny wielodzietne
2008	20 986	5 578	3 077	1 001
2009	19 479	5 413	2 484	996
2010	21 391	5 286	2 412	930
2011	20 774	5 228	2 601	1 054
2012	19 407	4 501	1 954	838

W 2012 roku ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 19 407 gospodarstw domowych, z czego rodziny z dziećmi stanowiły 23% (4 501 rodzin).

Wykres 5. Liczba rodzin z dziećmi korzystających z świadczeń pomocy społecznej w 2012 roku

Liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą w 2012 roku wynosiła 838 (19% wszystkich rodzin z dziećmi). Znaczny odsetek, bo aż 43% rodzin z dziećmi stanowią rodziny niepełne.

- 2) Trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, problemy wychowawcze dzieci i młodzieży

Dane statystyczne na temat liczby rodzin przeżywających trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej można pozyskać na podstawie analizy danych dotyczących osób korzystających ze świadczeń i usług skierowanych do tej grupy osób.

W 2012 roku z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z pomocy MOPS w Krakowie skorzystało 2 801 rodzin (8 572 osoby), w tym:

- 1 789 rodzin niepełnych,
- 233 rodzin wielodzietnych (wychowujących 3 i więcej dzieci).

Z pomocy w formie poradnictwa rodzinnego i terapii rodzin skorzystało 1 151 rodzin, ogółem wsparciem objęto 1 644 osoby.

W ramach wspierania rodzin i zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży prowadzone są w Krakowie placówki wsparcia dziennego. W 2012 roku z tego rodzaju wsparcia skorzystało 3 675 dzieci.

W sytuacjach, gdy zagrożone jest dobro dziecka sąd opiekuńczy może poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej nadzorowi kuratora sądowego. W ramach wsparcia rodziców w wychowywaniu nieletnich sąd może zastosować środek wychowawczy w formie nadzoru kuratora. W 2011 roku wydanych zostało 4 443 orzeczenia sądu wykonywane przez kuratorów sądowych w sprawach rodzinnych i nieletnich.

Trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych oraz trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych wynikają z innych problemów, takich jak bezrobocie, niepełnosprawność czy uzależnienia.

2.1) Bezrobocie

W grudniu 2012 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 23 863, w tym:

- 1 273 kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- 1 623 osoby samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia.

W końcu grudnia 2012 roku wskaźnik stopy bezrobocia w Krakowie wyniósł 5,9%.

Wykres 6. Stopa bezrobocia w latach 2006 – 2012 w % (wg stanu na 31 grudnia 2012 r.)

2.2) Niepełnosprawność

Zgodnie z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego liczba osób niepełnosprawnych w stosunku do ogólnej liczby ludności w Polsce wynosi 12,2 %.

W 2012 roku w Krakowie wydanych zostało 10 379 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności oraz 634 orzeczeń o niepełnosprawności (orzeczenie w przypadku dzieci do 16 roku życia).

2.3) Uzależnienia

Zgodnie z danymi zawartymi w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Krakowie na rok 2013 liczba mieszkańców Krakowa uzależnionych od alkoholu wynosi około 16 tysięcy osób (2% populacji mieszkańców). Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholików (małżonkowie, rodzice) to około 32 tysiące osób tj. 4% populacji mieszkańców. Taki sam odsetek z ogólnej liczby mieszkańców stanowią dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików. Liczbę osób pijących szkodliwie i ryzykownie określa się na poziomie 40 do 56 tysięcy.

W 2011 roku 3 351 osób uzależnionych od alkoholu i/lub narkotyków podjęło terapię w specjalistycznych placówkach służby zdrowia.

4. Wnioski/ obszary problemowe

Z przedstawionych danych statystycznych wynika, że rodziny z dziećmi do lat 24 pozostające na utrzymaniu rodziców lub rodzica stanowią **36 %** ogólnej liczby gospodarstw domowych w Krakowie:

Liczba gospodarstw domowych ogółem	309 000
Liczba rodzin z dziećmi	109 483

Zwraca uwagę wysoki odsetek rodzin niepełnych w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi - rodziny niepełne (matki z dziećmi i ojcowie z dziećmi) stanowią blisko **26 %** ogółu rodzin. W przypadku rodzin monoparentalnych wzrasta prawdopodobieństwo wystąpienia trudności w realizacji podstawowych funkcji rodziny.

Dzieci w wieku do lat 18 stanowią 17 % ogólnej liczby mieszkańców, przy czym najliczniejsza jest grupa wiekowa dzieci od 7 do 12 roku życia (odpowiadająca grupie uczniów szkoły podstawowej) oraz dzieci od 3 do 6 roku życia (wiek przedszkolny). Blisko 85% dzieci w wieku przedszkolnym tj. od 3 do 6 roku życia, uczęszcza do przedszkola lub oddziału przedszkolnego.

Okolo 5 % dzieci w wieku od 7 do 18 roku życia korzysta z wsparcia placówek wsparcia dziennego.

Jednym ze wskaźników występowania trudności w prawidłowej realizacji funkcji przez rodzinę jest liczba rodzin objętych nadzorem kuratora. W przedstawionych danych statystycznych wynika, że tylko w 2011 roku w odniesieniu do około 4% rodzin z dziećmi konieczne było zastosowanie nadzoru kuratora w związku z nieprawidłową realizacją funkcji opiekuńczych wobec małoletnich lub w związku z demoralizacją nieletnich. Powyższy wskaźnik ujmuje jedynie orzeczenia sądu z tego roku, a nie liczbę wszystkich realizowanych nadzorów, w związku z czym rzeczywisty odsetek liczby rodzin objętych nadzorem kuratora jest znacznie wyższy.

Z dostępnych danych statystycznych wynika, że około 32 tysiące dzieci wychowuje się w rodzinach z problemem alkoholowym.

W 2012 r. zasiłki rodzinne w Krakowie otrzymało 12 683 gospodarstwa domowe (rozumiane jako osoby składające wniosek). Ze świadczeń skorzystało 47 735 dzieci. Świadczeniami pomocy społecznej w 2012 roku objętych zostało 19 407 rodzin, w tym 4 501 rodzin z dziećmi (około 4% rodzin z dziećmi do lat 24 pozostających na utrzymaniu).

W 2012 roku nieznacznie spadła liczba rodzin z dziećmi, w tym rodzin niepełnych objętych pomocą MOPS, niemniej jednak rodziny niepełne stanowią blisko 40% rodzin z dziećmi objętych pomocą. Odsetek rodzin wielodzietnych na przestrzeni ostatnich 5 lat praktycznie nie uległ zmianie. Można zatem przyjąć, że około 4% rodzin z dziećmi mieszkającymi w Krakowie ma trudności w samodzielnym zaspokajaniu potrzeb bytowych swoich członków i wymaga wsparcia w tym zakresie.

Biorąc pod uwagę wzrastający poziom bezrobocia, oraz fakt, że blisko 17% respondentów badań przeprowadzonych przez KHK ocenia swoją sytuację materialną jako bardzo złą, złą lub raczej złą, prawdopodobny jest wzrost liczby rodzin mających trudności w prawidłowej realizacji swoich funkcji ekonomicznych.

Usługi skierowane do rodzin z dziećmi są projektowane w oparciu o analizę danych i stanowią odpowiedź na zidentyfikowane na podstawie diagnozy obszary problemowe.

5. Adresaci Programu

W ramach systemu wspierania rodzin i ochrony dzieci można wyróżnić dwie główne kategorie działań podejmowanych w Gminie Miejskiej Kraków. Zaproponowany podział uwzględnia specyfikę grup będących adresatami określonych oddziaływań (form pomocy).

Szczególną grupę adresatów programu stanowią rodziny przeżywające trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Powyższa grupa nie jest homogeniczna - elementem różnicującym jest m.in. rodzaj występujących problemów oraz ich skala i złożoność.

Na potrzeby Programu przyjęto klasyfikację rodzin uwzględniającą stopień występujących trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej:

Rodziny . wydo	Stopień 1	Rodziny zagrożone występowaniem trudności opiekuńczo-wychowawczych
	Stopień 2	Rodziny, w których występują okresowe trudności opiekuńczo-wychowawcze
Rodzi niewyd	Stopień 3	Rodziny wieloprotblemowe, w których występują nasilone trudności opiekuńczo-wychowawcze
	Stopień 4	Rodziny zagrożone ograniczeniem praw rodzicielskich
Rodzin	Stopień 5	Rodziny z częściowym ograniczeniem praw rodzicielskich, objęte nadzorem kuratora
	Stopień 6	Rodziny z dzieckiem w pieczy zastępczej rokujące możliwość powrotu dziecka do rodziny naturalnej
	Stopień 7	Rodziny z dzieckiem w pieczy zastępczej, u których nie stwierdzono możliwości powrotu dziecka do rodziny

W ramach systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej podejmowane są działania na rzecz:

- Rodzin z dziećmi - wzmocnienie rodzin w zakresie prawidłowego sprawowania opieki nad dziećmi, wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców/opiekunów,
- Rodziny z dzieckiem/dziećmi w pieczy zastępczej – działania podejmowane w celu umożliwienia powrotu do rodziny dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

W związku z powyższym działania korekcyjno-naprawcze, działania kompensacyjne podejmowane są dwutorowo:

Działania realizowane w odniesieniu do rodziców biologicznych, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej realizowane są w ramach systemu wspierania rodzin oraz systemu pieczy zastępczej.

6. Zasoby Gminy Miejskiej Kraków – usługi realizowane na rzecz rodzin

Gmina Miejska Kraków realizuje zadania na rzecz rodzin z dziećmi przeżywających trudności w realizowaniu swoich podstawowych funkcji oraz dzieci i młodzieży wymagających wsparcia i pomocy z zewnątrz. Podstawowe działania skierowane do tej grupy rodzin mają charakter korekcyjno-naprawczy i kompensacyjny. Dodatkowo gmina wspiera prawidłową realizację funkcji rodziny w ramach działań promocyjnych, o zasięgu powszechnym.

Poniższe zestawienie przedstawia wybrane przedsięwzięcia podejmowane na rzecz rodzin i dzieci w Krakowie.

6.1. Działania korekcyjno - naprawcze, kompensacyjne

Dla rodzin przeżywających trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz dla dzieci i młodzieży wymagającej pomocy ze strony dorosłych Gmina Miejska Kraków realizuje specjalistyczną pomoc.

Uwzględniając klasyfikację rodzin przyjętą na potrzeby niniejszego programu dla usług wskazana została grupa będąca podstawowym adresatem danej usługi. Usługi z jakich korzystają rodziny zależą od rodzaju występujących dysfunkcji.

- 6.1.1. Świadczenia rodzinne wraz z dodatkami, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, jednorazowa gminna zapomoga finansowa z tytułu urodzenia się dziecka (BECIKOWE).

Świadczenia przysługują rodzinom osiągającym dochody poniżej poziomu ustalonego na podstawie badań, jako próg wsparcia dochodowego rodzin.

Tabela 3. Liczba osób otrzymujących świadczenia, liczba wypłaconych świadczeń i wartość w 2012 roku

	Liczba świadczeniobiorców	Liczba wypłaconych świadczeń	Wydatki
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	12 683	306 156	33 127 544
Jednorazowa GMINNA zapomoga finansowa z tytułu urodzenia się dziecka (BECIKOWE)	8808-*	8 942	8 942 000
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	3 498	51 360	20 096 338

*W 2012 r. jednorazowa zapomoga finansowa przyznawana była niezależnie od dochodu rodziny.

Zadanie realizowane jest przez Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Krakowa.

Adresaci: rodziny mające trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych.

6.1.2. Świadczenia finansowe i rzeczowe pomocy społecznej

W 2012 roku pomoc w formie zasiłków (zasiłek stały, okresowy, celowy) otrzymało około 3 400 rodzin z dziećmi. Jedną z kluczowych form pomocy udzielanych rodzinom z dziećmi jest pomoc w formie posiłku oraz zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku. W 2012 roku pomocą w formie posiłku objętych zostało 4 563 dzieci (blisko 4% ogółu dzieci do 18 roku życia), głównie w ramach zbiorowego żywienia prowadzonego w szkołach.

Zadanie realizowane jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie.

Adresaci: rodziny mające trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych.

6.1.3. Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym

W roku szkolnym 2011/2012 przyznano pomoc w formie stypendium dla 1780 uczniów, natomiast w roku szkolnym 2012/2013 dla 2477 uczniów. Szczegółowe dane w podziale na poszczególne rodzaje szkół przedstawione są w poniższej tabeli.

Tabela 4. Pomoc w formie stypendiów w roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013

Rok szkolny	Szkoły Podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne	Pozostałe szkoły	Suma
2011/2012	947	502	324	7	1780
2012/2013	1334	660	478	5	2477

W roku 2011 r. przyznano 116 zasiłków szkolnych, natomiast w 2012 roku 99 zasiłków. Szczegółowe dane w podziale na rodzaje szkół, do których uczęszczały osoby objęte pomocą w formie zasiłku szkolnego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Pomoc w formie zasiłków szkolnych w roku szkolnym 2011/2012 i 2012/2013

Rok	Szkoły Podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne	Pozostałe szkoły	Suma
2011	46	32	37	1	116
2012	45	27	27	0	99

W 2012 r. na realizację zadania wydatkowano 2 042 662,97 zł, z czego na stypendia szkolne 1 997 617,97 zł.

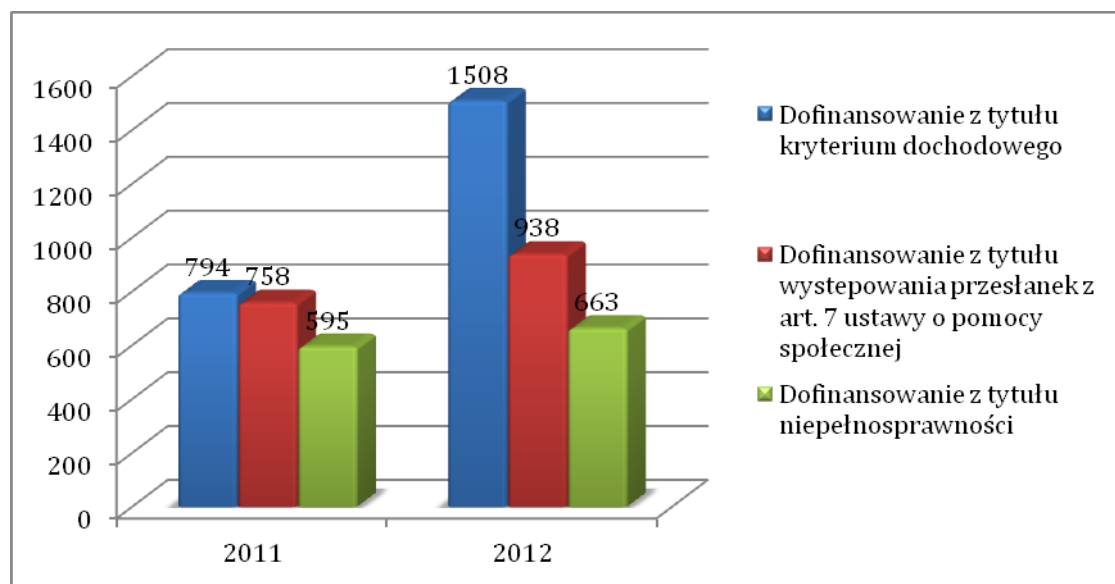
Zadanie realizowane jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie.

Adresaci: rodziny mające trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych.

6.1.4. Realizacja rządowych programów pomocy uczniom na zakup podręczników.

W 2012 r. pomocą objętych zostało łącznie 3109 osób. Nakłady finansowe na realizację zadania w 2012 roku wyniosły 687 328,43 zł

Wykres 7. Liczba osób objętych pomocą w ramach rządowych programów pomocy uczniom w latach 2011 - 2012

Zadanie realizowane jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie i szkoły mające siedzibę na terenie Gminy Miejskiej Kraków.

Adresaci: rodziny mające trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych.

6.1.5. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi

Pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi przeznaczona jest dla rodzin zamieszkałych w Krakowie, w których wychowywane jest przynajmniej jedno dziecko niepełnosprawne i które, w związku z niepełnosprawnością dziecka, wymagają specjalistycznego wsparcia. Celem przyznania tej formy pomocy jest wsparcie rodziny w sposób umożliwiający zniwelowanie negatywnego wpływu niepełnosprawności dziecka na kształtowanie wzajemnych relacji pomiędzy członkami rodziny oraz na funkcjonowanie rodziny w otoczeniu społecznym.

W 2012 r. zadanie to, na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków, realizował Małopolski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża. Zrealizowano 12 337 godzin usług w cenie 20,99 zł za godzinę. Na ten cel przekazano realizatorowi 258 953,63 zł. Pomocą objęto 38 rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.

Zadanie realizowane jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie.

Adresaci: rodziny, w których występują okresowe trudności opiekuńczo-wychowawcze.

6.1.6. Poradnie psychologiczno – pedagogiczne

Poradnie udzielają dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielają rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

W 2011 roku w Krakowie funkcjonowało 8 publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych. Ponadto w mieście funkcjonowały 4 poradnie prowadzone przez osoby prawne lub fizyczne.

W 2011 roku samorządowe poradnie zatrudniały łącznie 275 osób, w tym:

- 157 psychologów,
- 63 pedagogów,
- 31 logopedów.

Łącznie udzielono 11 233 porad psychologicznych i 5 636 porad pedagogicznych.

Adresaci: rodziny, w których występują okresowe trudności opiekuńczo-wychowawcze.

6.1.7. Poradnictwo specjalistyczne i poradnictwo prawne

Poradnictwo jest ogólnodostępne, czyli świadczone bez względu na dochód oraz bez rejonizacji, obejmuje wsparcie psychologiczne oraz pomoc prawną z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego oraz ochrony praw lokatorów, jak również w zakresie pomocy prawnej udzielanej ofiarom przemocy w rodzinie. W 2012 roku poradnictwem objętych zostało 4626 osób. Udzielono 15 895 porad, w tym 10 914 porad prawnych.

Zadanie realizowane jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2012 roku poradnictwo psychologiczne świadczone było przez 4 psychologów, poradnictwo prawne świadczyło 7 osób.

Adresaci: rodziny, w których występują okresowe trudności opiekuńczo-wychowawcze.

6.1.8. Poradnictwo rodzinne i terapia rodzin

Poradnictwo rodzinne i terapia rodzin w 2012 roku prowadzone były w 4 ośrodkach. Działania ośrodków adresowane są głównie do środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, niewydolnych społecznie i wychowawczo. Zakres świadczonych usług obejmuje pisemną diagnozę rodziny lub osoby indywidualnej, świadczenie poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego) oraz terapii rodzinnej, indywidualnej i grupowej. Działalność

ośrodków poradnictwa i terapii nastawiona jest na wsparcie rodzin, w których występują następujące dysfunkcje rodzinne i objawowe: rozwody, wykorzystywanie seksualne, żałoba, choroby psychiczne, alkoholizm, inne poważne traumy i sytuacje kryzysowe.

W 2012 roku w ośrodkach przeprowadzono łącznie 772 diagnozy oraz 9326 spotkań terapeutycznych w tym 4662 terapie indywidualne, 4550 terapii rodzinnych oraz 114 terapii grupowych oraz udzielono 2 171 porad specjalistycznych. W 2012 r. z pomocy ośrodków skorzystało 1 151 rodzin, ogółem wsparciem objęto 1 644 osób.

Realizacja zadania została zlecona organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej.

Adresaci: rodziny, w których występują okresowe trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny wieloproblemowe, w których występują nasilone trudności opiekuńczo-wychowawcze.

6.1.9. Praca socjalna

Celem pracy socjalnej jest wywołanie zmian, modyfikacja sposobu funkcjonowania osoby, jej otoczenia, wzmacnianie potencjału osób, rodzin do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej, wsparcie w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Praca socjalna może być prowadzona w ramach pracy z osobą/ rodziną, pracy z grupą, pracy ze środowiskiem. Praca socjalna świadczona na rzecz osób i rodzin ma na celu wzmocnienie lub odzyskanie ich zdolności w funkcjonowaniu społecznym, w tym pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych oraz tworzenie sprzyjających ku temu warunków. Praca socjalna prowadzona metodą pracy z indywidualnym przypadkiem oznacza bezpośrednie oddziaływanie pracownika socjalnego na osobę i rodzinę w celu wywołania zmiany ich sytuacji.

a. Praca socjalna świadczona na rzecz rodzin z dziećmi

Zadanie realizowane jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie. Praca z rodzinami z dziećmi prowadzona jest w głównej mierze przez pracowników socjalnych pracujących w Zespołach ds. Rodzin i Osób Bezrobotnych. W 2012 roku pracę socjalną na rzecz rodzin z dziećmi realizowało 117 pracowników socjalnych.

W ramach poszerzania oferty pomocowej dla rodzin z dziećmi pracownicy MOPS realizują projekty socjalne. Projekty organizowane są w formie spotkań informacyjno – edukacyjnych, grup wsparcia, grup samopomocowych oraz udziału w wydarzeniach kulturalnych i społecznych.

Adresaci: rodziny, w których występują okresowe trudności opiekuńczo-wychowawcze.

b. Specjalistyczna praca socjalna na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

W ramach wsparcia rodzin przeżywających trudności w prawidłowej realizacji funkcji opiekuńczo wychowawczej oraz wsparcia dzieci i młodzieży realizowana jest w MOPS specjalistyczna praca socjalna w ramach programu pracy z rodzinami z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.

Celem programu jest przede wszystkim wzmocnienie rodzin wieloproblemowych w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, a przez to zapobieganie sytuacji objęcia dziecka opieką i wychowaniem poza rodziną oraz stwarzanie warunków umożliwiających

powrót dziecka do rodziny biologicznej, poprzez przygotowanie rodziców do prawidłowego pełnienia funkcji rodzicielskich.

Program realizowany jest przez pracowników socjalnych oraz specjalistów pracy socjalnej z rodziną Filii MOPS. W 2012 r. pomocą w ramach programu objętych zostało 309 rodzin.

Zadanie realizowane jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie. W 2012 roku w MOPS zadanie realizowało 14 specjalistów pracy socjalnej z rodziną.

Adresaci: rodziny wieloproblemowe, w których występują nasilone trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zagrożone ograniczeniem praw rodzicielskich.

6.1.10. Asystent rodziny.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. 2013 r. poz. 135 z późn. zm.) wprowadziła usługę asystenta rodziny. Usługa realizowana jest w rodzinach przeżywających trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo -wychowawczych. Zgodnie z art. 11 ustawy, z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny występuje pracownik socjalny w oparciu o opracowaną na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, diagnozę sytuacji rodziny.

Celem pracy asystenta rodziny jest wspieranie rodzin w podejmowaniu działań zmierzających do poprawy ich sytuacji w następujących obszarach: prowadzenie gospodarstwa domowego, gospodarowanie budżetem domowym, zdrowie (podnoszenie kompetencji w zakresie dbania o stan zdrowia rodzin), realizacja funkcji opiekuńczo - wychowawczych, aktywność społeczna rodziny.

W 2012 roku usługą objętych zostało 100 rodzin. Liczba godzin usługi realizowana w danej rodzinie ustalana jest w zależności od zdiagnozowanych potrzeb. Średnia liczba miesięcy realizacji usługi w danej rodzinie w 2012 roku wynosiła 6, 2 miesięcy. Usługa realizowana była przez 16 asystentów rodziny.

Zadanie realizowane jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie.

Adresaci: rodziny wieloproblemowe, w których występują nasilone trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziny zagrożone ograniczeniem praw rodzicielskich oraz rodziny z częściowym ograniczeniem praw rodzicielskich, objęte nadzorem kuratora.

6.1.11. Placówki wsparcia dziennego.

Podstawowym zadaniem realizowanym przez placówki wsparcia dziennego jest przeciwdziałanie umieszczeniu dziecka w całodobowej formie opieki. Placówki zaspokajając niezbędne potrzeby dzieci pozbawionych częściowo opieki rodziców, zapobiegały powielaniu negatywnych wzorców środowiska rodzinnego dziecka.

W 2012 r. funkcjonowało 36 placówek wsparcia dziennego, w tym 35 prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków oraz 1 placówka funkcjonująca w strukturze publicznej placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego.

Placówki wsparcia dziennego dzieliły się na: prowadzone w formie opiekuńczej - funkcjonujące minimum 4 godziny dziennie i prowadzone w formie specjalistycznej - funkcjonujące od 5 do 7 godzin dziennie oraz prowadzące dodatkowo zajęcia socjoterapeutyczne, oddziaływania terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne. Placówki funkcjonowały przez cały rok,

we wszystkie dni robocze. Niektóre z placówek prowadziły ponadto zajęcia w soboty czy niedziele oraz organizowały sobotnio – niedzielne wyjazdy poza Kraków.

Tabela 6. Charakterystyka placówek wsparcia dziennego w 2012 roku.

Typ placówki	Liczba placówek	Liczba osób korzystających	Środki finansowe wydatkowane na realizację zadania
Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie opiekuńczej	22	1 128	2 111 877,65 zł
Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej	14	2 547	5 998 200,00 zł

W 2013 roku funkcjonują 34 placówki wsparcia dziennego, wszystkie prowadzone są przez organizacje pozarządowe na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków. Wg stanu na 30 kwietnia 2013 roku placówki dysponują 1 963 miejscami.

Adresaci: rodziny wieloprotblemowe, w których występują nasilone trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zagrożone ograniczeniem praw rodzicielskich.

6.1.12. Streetwork – praca socjalna „na ulicy” – praca socjalna prowadzona w środowisku osób małoletnich zagrożonych lub dotkniętych demoralizacją

Praca socjalna prowadzona „na ulicy” – „streetwork” kierowana jest do osób, które funkcjonują w przestrzeni publicznej, traktując ją jako swoiste centrum życiowe. Dzięki tej metodzie możliwe jest dotarcie do dzieci i młodzieży zagrożonych lub dotkniętych demoralizacją, pozbawionych kontroli ze strony osób dorosłych.

W 2011 roku praca socjalna metodą „streetwork” w środowisku osób małoletnich realizowana była w ramach projektu „Streetwork – skuteczny kontakt” oraz poprzez zlecenie zadania prowadzenia pracy socjalnej Centrum Profilaktyki i Edukacji Społecznej PARASOL.

W 2012 roku ten rodzaj wsparcia realizowany był:

- w ramach projektu „Pod Parasolem Kazimierza” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu I Zatrudnienie i Integracja Społeczna, Działanie: 1.2 Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej. Program realizowany był na terenie Dzielnicy I i II Krakowa.
- W ramach Programu Aktywności Lokalnej „Streetwork – odkryj potencjał osiedla”, który realizowany jest metodą specjalistycznej pracy socjalnej „streetwork”. „Streetwork – odkryj potencjał osiedla” jest kontynuacją Programu pn. „Siła Rodziny”, który realizowany był w latach 2010-2011.

Podstawową metodą pracy wykorzystywaną w realizacji projektów jest metoda streetwork – działania w środowisku potencjalnych klientów, najczęściej w przestrzeni publicznej, wokół której koncentruje się ich życie osobiste. Podstawową formą jest kontakt indywidualny (rozmowa, wsparcie, poradnictwo), uzupełniony ofertami pomocy uwzględniającymi konkretne, uprzednio zidentyfikowane potrzeby poszczególnych odbiorców projektu. Są to m.in.: aktywne uczestnictwo w inicjatywach zaproponowanych przez młodzież, towarzyszenie i pośrednictwo w trakcie załatwiania spraw istotnych dla beneficjentów w ramach kontaktów z instytucjami, organizacjami (kluby sportowe, kluby i domy kultury, rady osiedli, i inne podmioty zewnętrzne). Dodatkowo, podejmowane są próby pracy ukierunkowanej na liderów młodzieżowych (tzw. multiplikatorów) – poprzez angażowanie się streetworkerów w pomoc liderom grupowym w tworzeniu

i wspieraniu inicjatyw własnych beneficjentów projektu. Powyższe działania kontynuowane są w 2013 roku.

Zadanie realizowane jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie.

Adresaci: Dzieci i młodzież wymagające opieki i wsparcia osób dorosłych. Pośrednio pomoc adresowana jest do rodzin wieloprotblemowych, w których występują nasilone trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz rodzin zagrożonych ograniczeniem praw rodzicielskich.

6.2. Działania o charakterze promocyjnym.

Stanowią uzupełnienie oferty pomocowej dla rodzin przeżywających trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych.

6.2.1. Udział w kampanii „Kraków stawia na rodzinę”. Jest to akcja prorodzinna, edukacyjna mająca na celu upowszechnianie działań profilaktycznych poprzez promowanie rodziny, wartości rodzinnych oraz zdrowego i sportowego stylu życia. Celem inicjatywy jest aktywizacja i integracja społeczności lokalnej wokół wydarzeń organizowanych przez Miasto i jego partnerów.

Przedsięwzięcie jest skierowane do wszystkich rodzin krakowskich i ma na celu edukację społeczną, budowanie pozytywnego wizerunku rodziny oraz rozwój sportu rodzinnego.

W ramach realizacji kampanii przewidziane są działania profilaktyczne, edukacyjne, wydarzenia sportowe i kulturalne, takie jak np.: Święto Rodziny Krakowskiej, biegi rodzinne, rodzinny konkurs fotograficzny „Rodzina w obiektywie”, akcja „Rodzinne pływanie”, konferencje, wykłady i warsztaty tematyczne propagujące profilaktykę ryzykownych zachowań związanych z uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie, jak również programy edukacyjno – integracyjne przeznaczone dla seniorów. W latach 2013-2015 liczba partnerów zaangażowanych w przedsięwzięcie jak również liczba rodzin/dzieci, korzystających z działań odbywających się w ramach kampanii powinna wzrastać.

6.2.2. Krakowska Karta Rodzinna 4+ (KKR4+) została wprowadzona na podstawie uchwały nr XCVII/1324/10 Rady Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia „Krakowskiej Karty Rodzinnej”. W wykonaniu ww. Uchwały Prezydent Miasta Krakowa Zarządzeniem Nr 2864 z dnia 30 listopada 2011 r. wprowadził m.in. regulamin przyznawania i korzystania z Krakowskiej Karty Rodzinnej 4+. Beneficjentami KKR4+ są rodziny wielodzietne, w których rodzice (rodzic) są zameldowani na pobyt stały lub czasowy powyżej 3 miesięcy na terenie Gminy Miejskiej Kraków lub odprowadzają podatek dochodowy do Urzędu Skarbowego właściwego dla osób zamieszkałych na terenie Miasta Krakowa. Poprzez rodzinę wielodzietną rozumie się rodzinę składającą się z rodziców (jednego rodzica) mających na utrzymaniu czworo i więcej dzieci (w tym dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej) w wieku do 18 roku życia lub 24 roku życia w przypadku, gdy dziecko uczy się lub studiuje. Wydawanie krakowskim rodzinom wielodzietnym Krakowskiej Karty Rodzinnej 4+ rozpoczęto 2 stycznia 2012 roku. Do końca roku 2012 do Programu przystąpiło 519 rodzin. Wydano 3193 karty. Oferta Programu składa się z działów - kultury, gastronomii, usług, sklepów, sportu, komunikacji i rekreacji oraz zdrowia. Do 31 grudnia 2012 r. do Programu przystąpiło

97 Partnerów komercyjnych oferujących zniżki od 3% do 50% w 166 miejscach. Beneficjenci KKR4+ mogą skorzystać z wielu dodatkowo przygotowanych przez podmioty niepubliczne zniżek i promocji. W Programie Krakowskiej Karty Rodzinnej 4+ oprócz podmiotów niepublicznych uczestniczą także komórki organizacyjne Urzędu Miasta Krakowa oraz miejskie jednostki organizacyjne. Możliwość odpracowania zadłużenia powstałego z tytułu korzystania z mieszkań komunalnych, pomoc w preorientacji zawodowej, poradnictwo zawodowe, pierwszeństwo w zapisach do żłobka, dodatkowe punkty przyznawane przy naborze do przedszkoli, bezpłatna komunikacja miejska dla dzieci i młodzieży czy zwolnienie z kryterium dochodowego przy staraniach o jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka to niektóre z profitów jakie otrzymują rodziny wielodzietne uczestniczące w Programie KKR4+.

W ramach Programu Krakowskiej Karty Rodzinnej 4+ organizowany jest także wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych. Lato z Krakowską Kartą Rodzinną 4+ to szereg zajęć świetlicowych wraz z wycieczkami organizowanymi przez Młodzieżowe Domy Kultury i Ośrodki Kultury. Zajęcia dla dzieci finansowane są przez Gminę Miejską Kraków oraz Domy Kultury. W ramach KKR4+ rodziny mogą także bezpłatnie skorzystać z krakowskich basenów a także wziąć udziału w kursie pływania. Do współpracy przy organizacji wypoczynku letniego zaproszono też podmioty zewnętrzne. Rabaty na kolonie i obozy organizowane przez Saltrom czy ZHP to tylko niektóre z propozycji.

Program Krakowskiej Karty Rodzinnej ma charakter otwarty i mając na uwadze oczekiwania beneficjentów pozyskiwani są kolejni partnerzy tak, aby odciążyć domowe budżety i zaktywizować rodziny wielodzietne.

- 6.2.3. Działalność domów kultury. W 2012 roku Gmina Miejska Kraków prowadziła 11 Młodzieżowych Domów Kultury. W Krakowie funkcjonowały 3 domy kultury i 5 ośrodków kultury z 38 klubami finansowanymi przez samorząd.
- 6.2.4. Realizacja miejskich programów sportowo - rekreacyjnych. Adresatami programów są głównie dzieci i młodzież. Wśród programów cyklicznych realizowanych w Krakowie wymienić należy akcje „Lato w mieście” i „Zima w mieście” (realizowane w ramach programu „Zima - Lato w mieście na sportowo”. W 2012 r. program był realizowany na 3 obiektach (Centrum Rozwoju Com-Com Zone Nowa Huta i Prokocim oraz Ośrodek Sportu i Rekreacji KOLNA) i uczestniczyło w nim ponad 14 tys. dzieci.

Powyższe działania skierowane są do wszystkich mieszkańców Krakowa.

7. Cele programu i planowane do realizacji przedsięwzięcia.

7.1. Wzmocnienie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Komórka/jednostka odpowiedzialna za	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2013	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2014	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2015

	realizację			
Udział w kampanii „Kraków stawia na rodzinę”	Pełnomocnik PMK ds. Rodziny	Liczba podmiotów zaangażowanych w przedsięwzięcia skierowane do wszystkich rodzin krakowskich –około 60 Liczba rodzin/dzieci korzystających z przedsięwzięć skierowanych do wszystkich rodzin krakowskich –około 7 000.	Liczba podmiotów zaangażowanych w przedsięwzięcia skierowane do wszystkich rodzin krakowskich –około 63 Liczba rodzin/dzieci korzystających z przedsięwzięć skierowanych do wszystkich rodzin krakowskich–około 7 500.	Liczba podmiotów zaangażowanych w przedsięwzięcia skierowane do wszystkich rodzin krakowskich –około 65 Liczba rodzin/dzieci korzystających z przedsięwzięć skierowanych do wszystkich rodzin krakowskich–około 8 000.
Realizacja programu Krakowska Karta Rodzinna 4+	Pełnomocnik PMK ds. Rodziny /Wydział Spraw Społecznych	180 miejsc świadczących usługi dla KKR4+ 110 partnerów 600 rodzin objętych Programem KKR 4+	190 miejsc świadczących usługi dla KKR4+ 120 partnerów 620 rodzin objętych Programem KKR 4+	195 miejsc świadczących usługi dla KKR4+ 122 partnerów 630 rodzin objętych Programem KKR 4+
Miejskie programy sportowo-rekreacyjne: • „Lato w mieście” • „Zima w mieście”	Wydział Sportu	14 000 dzieci i młodzieży	14 000 dzieci i młodzieży	14 000 dzieci i młodzieży

Sposoby badania stopnia realizacji celu (kryteria oceny stopnia realizacji celu):

Przewidywane efekty:

- a) wzrost liczby podmiotów zaangażowanych w przedsięwzięcia skierowane do wszystkich rodzin krakowskich (dotyczy kampanii Kraków stawia na rodzinę),
- b) wzrost liczby rodzin/dzieci korzystających z przedsięwzięć skierowanych do wszystkich rodzin krakowskich (dotyczy kampanii Kraków stawia na rodzinę),
- c) wzrost liczby miejsc świadczących usługi w ramach Krakowskiej Karty Rodzinnej 4+,
- d) wzrost liczby rodzin korzystających z usług w ramach Krakowskiej Karty Rodzinnej 4+,
- e) wzrost partnerów Krakowskiej Karty Rodzinnej 4+.

7.2. Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi przeżywających trudności w prawidłowym realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

7.2.1. Poprawa sytuacji materialnej rodzin poprzez wsparcie rodzin w realizowaniu funkcji ekonomicznej i tworzenie warunków umożliwiających zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Komórka/ jednostka odpowiedzialna za realizację	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2013 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2014 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2015 roku
Świadczenia rodzinne wraz z dodatkami	Wydział Spraw Społecznych UMK	33 950 świadcze - niobiorców	34 000 świadcze - niobiorców	34 000 świadcze - niobiorców
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	Wydział Spraw Społecznych UMK	3 500 świadcze - niobiorców	3 600 świadcze - niobiorców	3 650 świadcze - niobiorców
Jednorazowa GMINNA zapomoga finansowa z tytułu urodzenia się dziecka (BECIKOWE)	Wydział Spraw Społecznych UMK	4 581 świadcze - niobiorców	2100 świadcze - niobiorców	2 100 świadcze - niobiorców
Stypendia szkolne	MOPS	2 500 uczniów	2 500 uczniów	2 500 uczniów
Zasiłki szkolne	MOPS	100 uczniów	100 uczniów	100 uczniów
Pomoc na zakup podręczników	MOPS, placówki oświatowe	3 100 uczniów	3 100 uczniów	3 100 uczniów
Pomoc w ramach programu wieloletniego Pomoc państwa w zakresie dożywiania <ul style="list-style-type: none"> • Posiłki • Zasiłki celowe na zakup żywności 	MOPS	3 500 rodzin	3 500 rodzin	3 500 rodzin
Świadczenia pomocy społecznej: <ul style="list-style-type: none"> • Zasiłek okresowy • Zasiłki celowe, celowe zasiłki specjalne 	MOPS	2 600 rodzin	2 600 rodzin	2 600 rodzin

Sposoby badania stopnia realizacji celu (kryteria oceny stopnia realizacji celu):

Przewidywane efekty:

- a) ograniczenie głębokości ubóstwa - wyrównywanie dochodów rodzin z dziećmi korzystających z pomocy MOPS co najmniej do poziomu minimum egzystencji.

Wskaźnik realizacji celu: liczba rodzin z dziećmi, którym w wyniku udzielonej pomocy wyrównane zostały dochody do poziomu minimum egzystencji w latach 2013 – 2015.

- b) wzrost wysokości dochodów rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Wskaźnik realizacji celu: wysokość dochodów na osobę w rodzinie w różnych typach gospodarstw domowych objętych pomocą MOPS w latach 2013 – 2015.

- c) wzrost liczby potrzeb podstawowych zaspokajanych przez rodzinę.

Wskaźnik realizacji celu: liczba potrzeb zaspokajanych przez rodzinę w latach 2013 - 2015.

- 7.2.2. Wzmocnienie zdolności rodzin i jej członków do przewyższania pojawiających się trudności i kryzysów życia rodzinnego poprzez uzyskanie profesjonalnego wsparcia.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Komórka/ jednostka odpowiedzialna za realizację	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2013 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2014 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2015 roku
Poradnictwo prawne	MOPS	4 600 rodzin	4 700 rodzin	4 800 rodzin
Poradnictwo rodzinne i terapia	MOPS – zadanie zlecane podmiotom, o których mowa w art. 3 ust 2 i 3 udpp	1 150 rodzin	1 200 rodzin	1 250 rodzin

Sposoby badania stopnia realizacji celu (kryteria oceny stopnia realizacji celu):

Przewidywane efekty:

- a) wzrost kompetencji rodziny do przewyższania pojawiających się kryzysów, w szczególności poprzez wzrost świadomości w zakresie nieuchronności występowania kryzysów w życiu rodziny związanych m.in. z urodzeniem dziecka, syndrom pustego gniazda, zmianą miejsca pracy, przejściem na emeryturę.

Wskaźnik realizacji celu: liczba rodzin, które w wyniku oddziaływań nabyły wiedzę i umiejętności radzenia sobie z trudnościami i kryzysami.

- b) zwiększenie oddziaływania terapeutycznego i edukacyjnego – działaniami terapeutycznymi i edukacyjnymi objęta jest rodzina, nie tylko jej delegat.

Wskaźnik realizacji celu: stosunek liczby rodzin objętych oddziaływaniem terapeutycznym do liczby osób w rodzinach w latach 2013 – 2015.

- c) wzrost liczby rodzin, które ukończyły cykl terapeutyczny.

Wskaźnik realizacji celu: stosunek liczby rodzin zaczynających terapię do liczby rodzin, które zakończyły cykl terapeutyczny w latach 2013 - 2015.

- 7.2.3. Nabycie i rozwój kompetencji rodzicielskich, w szczególności prawidłowych postaw rodzicielskich, metod wychowawczych oraz kompetencji związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego umożliwiających zapobieżenie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Komórka/ jednostka odpowiedzialna za realizację	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2013 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2014 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2015 roku
Poradnictwo rodzinne i terapia	MOPS – zadanie zlecane podmiotom, o którym mowa w art.3 ust 2 i 3 udpp	1 150 rodzin	1 200 rodzin	1 250 rodzin
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi	MOPS – zadanie zlecane podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 udpp	40 rodzin	45 rodzin	50 rodzin
Specjalistyczna praca socjalna realizowana w ramach programu pracy z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	MOPS	180 rodzin	180 rodzin	180 rodzin
Asystent rodziny	MOPS	100 rodzin	120 rodzin	150 rodzin
Rodziny wspierające	MOPS	1 rodzina	3 rodziny	6 rodzin

Sposoby badania stopnia realizacji celu (kryteria oceny stopnia realizacji celu):

Przewidywane efekty:

- a) zmiana niewłaściwych zachowań rodzicielskich na zachowania właściwe.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba rodzin, w których w wyniku wsparcia nastąpiła zmiana zachowań rodziców wobec dzieci, metod wychowawczych w latach 2013 - 2015,
- wzrost liczby rodziców realizujących obowiązki w obszarze zdrowia (wybór lekarza rodzinnego, szczepienia obowiązkowe dzieci) oraz w obszarze edukacji dzieci i młodzieży (udział w wywiadówkach) w latach 2013 – 2015,
- liczba uchylonych/ zawieszonych przez Sąd nadzorów kuratora nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej w rodzinach objętych wsparciem w ramach Programu w latach 2013 – 2015.

- b) zwiększenie umiejętności wychowawczych rodziców.

Wskaźnik realizacji celu: wzrost liczby rodziców objętych działaniami wspierająco – edukacyjnymi – liczby rodziców, którzy ukończyli cykl edukacyjny np. szkołę dla rodziców w latach 2013 – 2015.

- c) wzrost kompetencji w zakresie dbania o zdrowie, w szczególności w odniesieniu do dziecka niepełnosprawnego.

Wskaźnik realizacji celu: wzrost liczby rodziców objętych działaniami edukacyjnymi w zakresie dbania o zdrowie w szczególności w odniesieniu do dziecka niepełnosprawnego.

- d) zaspokajanie potrzeb zgodnie z ich hierarchią – w pierwszej kolejności zakup żywności i regulowanie opłat mieszkaniowych – brak zadłużeń, wzrost liczby potrzeb podstawowych zaspokajanych przez rodzinę.

Wskaźnik realizacji celu: liczba potrzeb podstawowych zaspokajanych przez rodziny posiadające zbliżony poziom dochodów w odniesieniu do koszyka minimum socjalnego.

- e) wzrost kompetencji w zakresie dbania o higienę osobistą oraz utrzymania czystości w miejscu zamieszkania.

Wskaźnik realizacji celu: liczba rodzin, które nabyły lub podniosły kompetencje w zakresie higieny osobistej, utrzymywania czystości w miejscu zamieszkania w latach 2013 – 2015.

7.3. Odzyskanie przez rodzinę zdolności do realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych

Cel realizowany w odniesieniu do rodzin z dzieckiem pieczy zastępczej, które rokują możliwość powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Komórka/ jednostka odpowiedzialna za realizację	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2013 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2014 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2015 roku
Asystent rodziny	MOPS	100 rodzin	120 rodzin	150 rodzin
Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS	420 rodzin	420 rodzin	420 rodzin

Sposoby badania stopnia realizacji celu (kryteria oceny stopnia realizacji celu):

Przewidywane efekty:

- a) wzrost gotowości rodzin do podjęcia współpracy z asystentem rodziny.

Wskaźnik realizacji celu: liczba rodzin, w których realizowana jest usługa asystenta rodziny w latach 2013 – 2015.

- b) nabycie wiedzy na temat prawidłowej opieki nad dzieckiem i roli rodzica w procesie wychowania dziecka.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba rodziców objętych działaniami edukacyjnymi – liczba osób, które ukończyły zajęcia edukacyjne dla rodziców w latach 2013 – 2015,
- liczba postanowień sądu w sprawie zmiany zarządzeń odnośnie małoletnich poprzez ich powrót do rodziny naturalnej – w odniesieniu do rodzin objętych oddziaływaniami w ramach programu w latach 2013 -2015.

- c) współpraca rodziców z podmiotami realizującymi zadania pieczy zastępczej, w tym z koordynatorem pieczy zastępczej.

Wskaźnik realizacji celu: liczba rodzin współpracujących z podmiotami realizującymi zadania pieczy zastępczej w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej w latach 2013 – 2015.

7.4. Poprawa prawidłowego funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży poprzez nabycie konstruktywnych wzorów postępowania i przyswojenie systemu wartości i norm cenionych w społeczeństwie.

7.4.1. Wzmocnienie rozwoju poznawczego, społecznego dzieci i młodzieży poprzez rozwój konstruktywnych grup rówieśniczych.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Komórka/jednostka odpowiedzialna za realizację	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2013 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2014 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2015 roku
Placówki wsparcia dziennego	MOPS	33 placówek 1 900 miejsc	33 placówek 1 980 miejsc	35 placówek 2 060 miejsc

Sposoby badania stopnia realizacji celu (kryteria oceny stopnia realizacji celu):

Przewidywane efekty:

- a) Poprawa sytuacji szkolnej dzieci i młodzieży (frekwencja, wyniki w nauczaniu, zachowanie).

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba dzieci objętych opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego w latach 2013 - 2015,
- uczestnictwo w zajęciach (frekwencja) w latach 2013 – 2015,
- liczba placówek wsparcia dziennego (w podziale na formy) w latach 2013 – 2015,
- liczba dzieci, których sytuacja szkolna uległa poprawie w latach 2013 – 2015.

- b) Poprawa funkcjonowania dziecka w grupie rówieśniczej.

Wskaźnik realizacji celu: liczba dzieci uczęszczających do placówki wsparcia dziennego co najmniej 6 miesięcy, w przypadku których stwierdzono poprawę funkcjonowania społecznego.

7.4.2. Zdobycie umiejętności społecznych umożliwiających dzieciom i młodzieży prawidłową adaptację społeczną oraz przewyższanie trudności w sposób zgodny z normami i wartościami społecznymi.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji:

Planowane do realizacji działania	Komórka/jednostka odpowiedzialna za realizację	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2013 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2014 roku	Przewidywany zakres realizowanego zadania w 2015 roku
Specjalistyczna praca socjalna na ulicy – „Odkryj potencjał osiedla”	MOPS	200 osób	200 osób	200 osób
Specjalistyczna praca socjalna na ulicy w formule streetworkingu	Centrum Profilaktyki i Edukacji społecznej - zadanie zlecone do realizacji na	1 300 godzin wsparcia w formule streetworkingu i pracy w placówce	1 300 godzin wsparcia w formule streetworkingu i pracy w placówce	1 300 godzin wsparcia w formule streetworkingu i pracy w placówce

	podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie			
--	---	--	--	--

Sposoby badania stopnia realizacji celu (kryteria oceny stopnia realizacji celu):

Przewidywane efekty:

- a) zaangażowanie młodzieży w realizację konstruktywnych działań o charakterze społecznym, kulturalnym, artystycznym, rekreacyjnym, wypoczynkowym lub sportowy.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba osób objętych oddziaływaniem streetworkerów w latach 2013 – 2015,
- liczba osób aktywnie uczestniczących w przedsięwzięciach realizowanych przez streetworkerów w latach 2013 – 2015,
- liczba rodziców, którzy nawiązali współpracę z streetworkerami w latach 2013 – 2015.

- b) włączenie młodzieży w zorganizowane działania stacjonarne, w szczególności prowadzone przez placówki wsparcia dziennego.

Wskaźnik realizacji celu: liczba osób, które w wyniku otrzymanego wsparcia zostały objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego w latach 2013 – 2015.

- c) poprawa sytuacji szkolnej (zmniejszenie absencji, poprawa wyników w nauce).

Wskaźnik realizacji celu: liczba osób, których sytuacja szkolna uległa poprawie w latach 2013 – 2015.

- d) poszerzenie wiedzy na temat uzależnień, zagrożeń związanych z używaniem alkoholu, narkotyków, nikotyny, oraz podejmowanych zachowań seksualnych.

Wskaźnik realizacji celu: liczba przeprowadzonych zajęć edukacyjnych dla młodzieży w latach 2013 – 2015.

8. Monitoring i ewaluacja

W celu ciągłego podnoszenia jakości i skuteczności realizowanych usług z zakresu działań naprawczo-korekcyjnych i działań kompensacyjnych prowadzony będzie monitoring i ewaluacja Programu. Monitoring oparty będzie na analizie wskaźnikowej – dane liczbowe z realizacji poszczególnych przedsięwzięć zbierane będą za dany rok kalendarzowy. Jednostka/ komórka odpowiedzialna za realizację zadania jest zobowiązana do przekazywania rocznych zestawień do MOPS do 31 stycznia roku kalendarzowego następującego po okresie sprawozdawczym. Ewaluacja prowadzona będzie z wykorzystaniem badań ilościowych i jakościowych.